

**Arnoldi Corvini â Belderen, Batavi, Jcti quondam
Consummatissimi, Consilarii Electoralis & Professoris
Moguntini Publici, &c. Tractatus Geminus De Personis
Atque Beneficiis Ecclesiasticis Sive ...**

opus posthumum, diu desideratum, nunc demum excusum, & indice
locupletissimo instructum

De beneficiis ecclesiasticis

Corvinus van Beldern, Arnold

Francofurti ad Moenum, 1708

VD18 10184902

Quando provideri debeat de Beneficiis. Tit. 2

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62028)

LIBER QUARTUS. TITULUS I.

De iis quæ in conferendis Beneficiis sint præcipuè observanda.

SUMMARI A.

- 1. Continuatio.
- 2. Ordo hujus libri quarti.

B Narratis personis quæ beneficia acquirere possunt, esset quidem consequens enarrare modos, quibus ea acquirere possunt; consultum tamen judicamus præmittere ea quæ in ejusmodi acquisitione sint observanda necessario, & quæ conferendorum Beneficiorum sit ratio.

Considerabimus ergo hoc libro. 1. Quando provideri debeat de beneficio. 2. Intra quod tempus. 3. Quid juris, si illud non observatum. 4. Quæ in collatione & provisione sit servanda forma in communi. 5. Quæ in provisione Parochialium. 6. Quæ in beneficiorum simplicium. Ubi de forma Edicti seu vocationis in institutione præsentati. 7. In provisione Beneficii quid requiratur.

TITULUS II.

Quando provideri debeat de Beneficiis.

SUMMARI A.

- 1. Beneficia Ecclesiastica sunt perpetua. [U] 3
- 2. Non

US
NIS
Eclesiast
V.

2. Non concedenda nisi vacante Ecclesia. *Collatio Beneficii valida.*
3. Quando dicatur vacare Ecclesia. *15. Qui.*
4. Similitudo inter vacantem mulierem & Ecclesiam. *16. Est casus quo beneficium vacans conferri nequit.*
5. Non aliena. *Cur.*
6. Ut vivi beneficium non potest conferri, ita nec promitti. *17. Beneficium vacatorum nec presentari, nec promitti potest.*
7. Nequidem sub modo. *Cum vacaturum.* *18. Nec Legatus Apostolicus vacaturi resignacionis receptionem alteri committere.*
8. Quid Canonicis hic singulare. *19. Que hic Episcopi auctoritas.*
9. Quid Pontifici. *20. Ad presentandum Beneficium vacaturum non potest Procurator.*
10. An illud servetur in Gallis. *21. Cum vacat Beneficium conferri & promitti potest.*
11. Impetranti Superstitis non vacans Beneficium qua pena. *22. Quando.*
12. Que hic Regula Cancellaria. *23. Sufficit jure vacari dici posse.*
13. Quis impetrans excusetur. *24. In collatione Ordinarii non datur surreptio.*
14. Sunt casus quibus va-

CORVIN.
De Perso
et Benef. Ec

G I

32

25. Datur in provisione 26. Exceptiones.

Papa.

Beneficia Ecclesiastica non sunt temporaria ut publica civilia que munera quondam in Romanorum Republica, sed potius perpetua, id est, perpetuo habentur; ut hodie in Gallis sunt Magistratus Regii: Ac olim ferè fuit Auguratus. Quem Plinius lib. 4. epist. existimat esse Sacerdotium insignis, quod non adimatur viventi: Hoc tamen interest, quod sacra ministeria & nostri temporis beneficia ob malefium aliamque causam legitimam amittantur: Auguratus verò ita perpetuus fuit, ut quamlibet nocens & sceleratus homo nunquam eo privari queat. Teste Plutarcho in problem. Duar. de benefic. lib. 5. cap. 1.

Proinde administrationem Ecclesiasticam habenti, non aliter successorem mittere licet, quam si mortem obierit, aut aliàs vacaverit Ecclesia quam administrat tot. tit. de concess. Præbend. can. non sive. 7. qu. 1. Ac fuit quorundam opinio, & non inhonesta, ne mortuo quidem Beneficiario posse beneficium dari, antequam mortui cadaver humanum & sepulturæ fuerit traditum. c. bonæ memoriæ. 36. §. electionem. de elect. can. nullus. 7. dist. 79. Quod tamen non est usquequaque receptum.

Vacare dicitur Ecclesia aut beneficium, cum præfecto gubernatore seu administratore caret.

Sic Jurisconsulti vacantem mulierem vocant, quæ nupta non est. l. qui catu. 5. §. fin. ff. ad leg. Jul. de vi publ. ορηδύρα εν κληροίαν dicunt Græci. in Concil. Antioch. Et hac voce utitur Plinius. lib. 10. Epist. ad Trajanum. Cum sciam, inquit, Domine ad testimonium laudis, morum meorum pertinere tam boni Principis iudicio exornari, rogo, dignitari, ad quam me provexit indulgentia tua, vel auguratum, vel septemviratum, quia vacat, adicere digneris, ut jure sacerdotii precari Deos pro re publicè possim, quos nunc precor pietate privata.

Dicta Mulieris & Ecclesiæ similitudo non est aliena; Nam ut uxor est adultera quæ altero commiscetur viro, sic etiam Ecclesia dicitur adultera, quæ se ad alterum Episcopum adjungit. can. sicut vir. can. sicut alteri.

US
NIS
ELESIA
V.

alterius. 7. qu. 1. & ut mortuo viro potest quidem liberè mulier alteri copulari, sed honestum est, ut certo tempore virum luceat, *c. pen. ult. de secund. nupt.* ita licet statim post mortem Beneficarii Ecclesia possit conferri alteri, *cap. 3. Episcopo. 8. qu. 1.* tamen, ut statim dictum honestum, ut non nisi Beneficario terræ commendato Ecclesia conferatur alteri. *d. can. nullus. d. c. bona memorie. §. electionem.*

6 Ac sicut vivi superstitisque hominis conferri beneficium prohibetur; ne desiderare quis videatur mortem proximi, seu ne ingeratur mortis alienæ votum, aut tribuatur captanda mortis alienæ occasio. *c. 2. & 3. de concess. præbend. c. 2. eod. in 6. & ibi Dd.* quo nihil est à bono in officio alienius; ita & promissio ejus interdicta, quamvis conferatur tempus, quo fuerit mortuus beneficiarius. *vid. Duar. d. loc. Corf. de benef. 1. part. cap. 7. num. 1. Sylvest. in Summa. verb. Beneficium. 2. num. 3.* Nec ex tali promissione ulla nascitur obligatio: etiam si juramento confirmata. *Rebuff. in repetit. d. c. 2. de præbend. in 6. 1. num. 3. not. 4. ampliat.*

7 Imò & cum olim posset promitti beneficium vacaturum hoc modo; *Cum potuero, Cum facultas se obtulerit, Cum commodum erit. c. 1. c. 2. de concess. præbend.* secundum vulgarem illam juris regulam *Expressa nocent, non expressa non nocent. l. nonnunquam. §. 2. ff. de cond. & demonstrat. nunc, constitut. Beneficium. c. 2. eod. in 6.* illud est immutatum, quo nec directè, nec indirectè aperitur via ad vacatura; & nec promitti nec conferri hæc possunt; sic nec acceptari. *c. ne captanda. §. 1. eod. in 6.*

8 Receptum tamen est, ut in Canonicorum collegium adiciatur nona seu præbenda quæ postea vacaverit, utiliter promittatur: quia decorum visum, quæquam sine stipendio canonici munere fungatur Ecclesia. *c. relatum. de præbend. Gloss. in c. 2. de concess. præbend. in 6.*

9 Pontifex sane Romanus ab hac regula solet accipi. Is enim præter plenissimam quam habet in beneficiis potestatem, jus ad vacatura tribuit. *c. proposuit. de concess. præbend. & c. 2. de præbend. in 6. Corf. de loco. Darr. de benef. sect. 5. cap. 1. vers. & quamvis. Duaren. d. loc.*

10 In Galliis tamen docet Glossa super proamio Concord. ad verb. facti hoc non tolerari, nisi beneficiati intervenit consensus. *c. beneficium. de regular. in 6.*

CORVIN.
De Perso
et Benef. Ec

G I
32

Vult eadem Glossa Collationem beneficii absentis, de cuius vita probabiliter ignorabatur, factam valere, si is non revertatur; quasi fingatur vacasse illud ab eo tempore, quo cepit abesse; sed male: Debet enim revera & de facto vacare beneficium, ut conferri possit: quia etiam ubi Collator ignoraverit vacare beneficium, quod tamen verè & de facto vacabat, nulla erit collatio: Quia non est verum illud, quod putat Glossa in c. 2. in verbo incerta. de elect. in 6. & Rot a decis. 172. in antiquis. conferri posse beneficium, sub conditione, Si vacat; Eiusmodi enim collationi repugnat Regula Cancellariae de verisimili notitia obitus: Quam verum est non solum habere locum in impetrationibus Beneficiorum à Papa, sed etiam Collationibus Ordinariorum. Gomez. ad d. regul. qu. 1. & ita iudicatum refert d. Glossa. d. loc.

Qui Superstitis hominis nondum vacans beneficium impetrat, va-
 riis afficitur poenis. 1. Communionem privatur: c. 1. de concess. pr. abend.
 2. Ut fur & latro habetur: can. 10. non furcm. 7. qu. 1. 3. Infamia
 notatur: can. audivimus. 3. qu. 1. 4. Honore graduque Ecclesiastico
 si præditus, eo privatur: can. in primis. 7. §. de Episcopis. 2. qu. 1. 5.
 Beneficium illud, si postea vacare contingat, consequi non potest: Sic
 ut enim quis non potest habere eam in uxorem, cum qua contraxit ma-
 rito vivente, c. 2. de eo qui dux. in matrim. quam poll. adult. ita nec potest
 quis obtinere Ecclesiam, quam vivente beneficiario adulteravit. can.
 39. sicut alterius. 7. qu. 1.

Est etiam de hoc regula Cancellariae 10. de Impetrantibus beneficiis
 viventium. Huiusmodi, ut si quis supplicaverit de beneficio viventis,
 quod postea per obitum vacet, provisio supplicanti de novo facienda,
 nullius sit roboris & momenti. Quæ, secundum Gomezium, ad d. regul.
 Cancell. qu. 2. etiam in Ordinariorum Collationibus procedit.

Excusabitur tamen is qui impetravit, vel cui beneficium est colla-
 tum, quando errore ductus beneficiarium existimaverit mortuum.
 can. 3. presentiam. 7. qu. 1. fac. l. si ita pater. 10. ff. de ritu nupt. vid. Dec.
 conf. 398.

Sunt tamen casus quibus receptum beneficii viventis vel vacaturi
 collationem esse validam.

Primus est: Si Clericus beneficio suo ex justa causa ceciderit, ut

[X]

ut

ius
 nis
 glesia

ut si intra à Jure statutum tempus ad Sacerdotales ordines non fuerit promotus; *cap. licet canon. 14. de elect. in 6.* vel si propter hæresim, Simoniam aliudve crimen, vel propter religionis professionem beneficiarius ipso jure beneficio suo cadat. *c. ad abolendam. de hæretic. c. beneficiarum. de regul. in 6.* Nam sufficit beneficium de jure vacare, quo alteri conferri possit, licet de facto non vacet, ut quia beneficiarius illud adhuc possidet. *c. 2. de præbend. in 6.*

Secundus est; Si ordinarius aliquem in Canonicum recipiat sub promissione de conferenda præbenda proximè vacatura. *c. relatum. de præbend. c. cum super. 8. de concess. præbendæ. Gloss. in c. 2. eod. in 6.*

Tertius; Quando viventis beneficium, citra ejus præjudicium Ecclesiæ unitur. *c. consultationibus. 4. de donation. Clem. fin. de veti. Eccl. non alien.*

16 Est etiam casus singularis quo beneficium vacans confirmari non potest; nempe quando non est liberum, ut quia absentis collatum, qui nondum accepit. *cap. si tibi absentis. 17. de præbend. in 6.*

17 Porro ut conferri non potest beneficium vacaturum, antequam vacet, ita nec à Patrono presentari, nec fieri promissio obligatoria deticienda præsentatione ad beneficium vacaturum. *c. fin. de concess. præbend. Lambert. de jure patron. 1. part. 2. lib. qu. 6. art. 1. & 19. Joan. Nihil Delphinus eod. tract. num. 190.* Nec valet consuetudo contraria. *Gracias de benef. part. 10. cap. 1. num. 4.* Nec præsentatio facta per patronum ante vacationem beneficii quidquam obstat præsentatione postea factæ; cum fuerit nulla. *Felin. in c. ex tenore. num. 4. de rescriptis.*

18 Imò, ne aperiatur via ad beneficia vacatura, Legatus Apostolicus licet possit beneficiorum resignationes recipere, eaque conferre; *Gloss. in c. deliberationes. §. prohibemus. de offic. Legati. in 6. verb. cuiusmodi. c. Audum. verbo. potestate. de præbend. in 6.* non tamen potest receptionem resignationis beneficiorum, & ipsorum collationem in genere aut in specie alteri committere. *d. c. deliberationes. §. prohibemus.*

19 Et Episcopus licet Vicario suo aut Officiali Generali possit committere facultatem recipiendi resignationes & conferendi beneficia; *c. ult. ubi Dd. de offic. Vicarii. in 6.* non tamen potest committere personam singulari, nec ipsi Vicario de certo beneficio: *d. c. deliberationes. §. prohibemus.*

CORVIN.
De Person
et Benefic. Ec

G I
32

bibemus. & ibi Gloss. d. verb. cuicumq. in fin. Franch. num. 2. Rebuff. in praxi tit. de Vicar. Episc. num. 20. & in forma Vicariatus, num. 110. & in reg. 13. Cancell. verb. aut Vicarios perpetuos. Sbrozius. de Vicario Episc. lib. 1. qu. 52. num. 4. & 25.

Nec potest constitui procurator in specie ad presentandum ad beneficium vacaturum; Rebuff. d. loco. Lambert. d. loco. & 4. qu. est. art. 1. & 2. & 3. Cassad. decis. 5. de jure patron. sive per mortem, sive per renuntiationem; sive alius. d. c. deliberationes. §. prohibemus. Garc. d. loco. num. 15. Nisi 1. Ex justa causa longæ absentia: Lambert. d. 4. qu. art. 2. num. 32. 2. Detur potestas presentandi in genere: Abbas in d. c. ult. num. 6. Probus ad Monach. in c. 1. de offic. Vicarii. in 6. num. 9. 3. Procurator sit omnium negotiorum. Joan. Andr. in d. c. fin. Parvini. de offic. & potest. Capit. Sede vac. 2. part. qu. 5. Rebuff. in forma Vicariat. num. 13. & 71. Lambert. supra dict. art. 3. & 8. qu. art. 9. num. 4.

Verum cum vacat beneficium, non solum conferri, sed etiam 21 promitti rectè potest. c. 2. ibi antequam vacent. de concess. præbend. & promissum deberur, licet affectum non sit, sed valeat collatio alteri facta. c. si soli. eod. in 6. Abbas in d. c. 2. num. 2. Rebuff. in d. proæm. Concord. verb. sati. vers. quod verum est, quando promissio valeret. Rochus de jure patron. verb. honor. ficum. qu. 36. Corras. d. part. 1. cap. 7. num. 6.

Conferri autem potest beneficium, simulatque beneficiarius mor- 22 tuus est, vel aliàs vacat, ab Ordinario etiam mortem seu vacationem ignorante. Garc. d. loc. num. 37.

Non multum interest; An beneficium vacet de Jure, & non de 23 facto, ut quia aliquis est in possessione seu intrusus. Sufficit enim in ea causa esse, ut jure vacans dici possit. c. licet Episcopus. 28. de præbend. in 6. c. 1. §. sacri. de homicid. in 6. Felin. in c. ceterum. de rescript. num. 24. Rebuff. in praxi. tit. requisita ad collationem. num. 60. & tit. de prohib. beneficior. virvent. impetr. num. 47. & 48. Nec refert possessionem eam esse coloratam: Calder. Hostiens. Joan. Andr. in c. cum nostris. de concess. præbend. Menoch. de arbitr. lib. 2. casu. 201. num. 152. Flamin. Paris. de resignat. lib. 8. qu. 9. num. 69. modo non sit simul triennis & pacifica. Cosmas in pragmat. sanct. tit. de pacific. possessor. ad fin. verb. providentur. Franc. Marcus decis. 141. part. 2. num. 1. & 10.

[X] 2

Scd

IUS
NIS
ELESIA

- 24 Sed hoc obtinetur in collatione facta per Ordinarium, in qua inter-
 ptio non datur; *Clem. 2. de offic. Ordin. & ibi Cardin. in fin. Abb. in d. c. cum nostris. Felin. in c. ad aures. 8. num. 15. c. in nostra. 32. de rescript. Garc. d. tract. part. 8. cap. 3. num. 3.*
- 25 In provisione Papæ vel eius Legati, in qua cadit surreptio, *Garc. d. loco. coloratae alterius possessionis est facienda mentio, alias erit surreptitia & nulla. d. c. cum nostris. & ibi Dd. Felin. in d. in nostra. 32. Sotus de benef. part. 3. qu. 11. vigesima qualitate. num. 34. Berojus in c. super biteris. de rescript. num. 72. vers. 9. Menoch. d. casu. 201. num. 139.*
- 26 Nisi: 1. Provisio sit facta motu proprio: *sec. Felin. in d. c. in nostra. num. 35. Calder. in d. c. cum nostris. Sotus d. loc. num. 37. Menoch. d. loc. num. 142. Diff. Imola, Butrius, Abbas. in d. c. cum nostris. 2. Supplicationi inserta sit Clausula hæc; Ac dicti N. & aliorum; quorum concessiones, provisiones & possessiones habeantur pro expressis; vel hæc; Ac dicti N. & aliorum quorumcunq; provisiones, aliaq; iura habeantur pro expressis: seu hæc; Ac d. N. & aliorum quorumcunq; iura, provisiones habeantur pro expressis: nam sub verbo iura videtur comprehendenda possessio. *Garc. d. part. 10. cap. 1. num. 56. cum seq. 4. In rescripto inserta sit Clausula Vocatis vocand. 1. Felin. d. c. in nostra. num. 32. Sotus num. 34. Menoch. d. casu. num. 140. Cardin. conf. 93. Vel clausula; Dummodo non sit alteri jus questum. Dd. Doctores & Felin. in c. super iuris. num. 11. de rescript. Gonzal. ad reg. Cancell. mensium. Gloss. 14. §. 1. num. 67. vel clausula, Amoto quolibet detentore: *Rota decis. 36. & de rescript. in antiquis. Joan. Andr. Cardin. Imola, Butrius, Abbas. num. 21. in d. c. cum nostris. Domin. in c. nemo. de elect. in 6. Stapil. iii. de effect. clausularum. §. de clausula amoto quolibet detentore. Rebuff. in p. xi. in forma & declarat. nova provisionis. verb. amoto, exinde. Et in Concord. in forma literarum executor. verbo contradictores. vident. Garcia d. loco, à num. 67. usq; ad fin. cap.***

Corvin
De Person
et Benefic. Ec

G I
32